

Sammanfattning

Ett förändrat klimat och en åldrande befolkning är två av flera aspekter som sannolikt kan påverka riskbilden i Malung-Sälens kommun idag och i framtiden. För att hantera en komplex riskbild har kommunen i uppgift att inför varje mandatperiod anta ett handlingsprogram enligt LSO vars syfte är dels att öka kunskapsnivån i kommunen, dels att förbättra och driva verksamheten inom skydd mot olyckor framåt. I grund och botten är handlingsprogrammet ett kommunalt styrdokument.

Malung-Sälens kommun är en glesbygdskommun i Dalarnas län med mindre än 10.000 invånare, vilket gör Malung-Sälens kommun till den 214:e största kommunen sett till befolkning. Malung-Sälens kommun förknippas framförallt med tre saker;

- Skidturism i Sälenfjällen,
- Vasaloppsarrangemangen,
- Dansbandsveckan.

I riskanalysen har Malung-Sälens kommun olika risker redovisats tillsammans med statistik rörande exempelvis insatser under åren 2009-2014. Sammanfattningsvis går det att konstatera att trafikolyckor och bränder i byggnader både är sannolika och riskerar att få stora konsekvenser, kommunen har en hög andel bränder i byggnader både jämfört med Dalarna och riket som helhet. Detta innebär att Malung-Sälens kommun behöver en hög förmåga att hantera trafikolyckor och bränder i byggnader. Vid dessa räddningsinsatser är det viktigt att vara på plats så snabbt som möjligt för att bryta den negativa skadeutvecklingen. Desto snabbare räddningstjänsten kan vara framme vid exempelvis en brand, desto större är sannolikheten att branden inte tillväxer och blir stor.

Malung-Sälens kommun måste samtidigt ha ett förebyggande arbete med målsättningen att dessa olyckor inte ska inträffa. Exempelvis säkerställa att alla hotell som finns i kommunen har ett skäligen brandskydd.

Det genomförs ett flertal evenemang i kommunen varje år, exempelvis Vasaloppets vinter- och sommarvecka samt dansbandsveckan. Dessa arrangemang ökar markant antalet personer som vistas i kommunen vilket innebär att risken för att en olycka inträffar ökar. Malung-Sälens kommun måste därför ta hänsyn till detta avseende beredskapsproduktion och förmåga till räddningsinsats.

Skidturismen innebär att antalet människor som vistas i norra kommundelen ökar kraftigt under perioden december till april. Detta innebär att olyckor ökar, exempelvis trafikolyckor, skoterolyckor med flera. Kommunen måste därför ta hänsyn till detta och ha en hög förmåga att hantera olyckor under denna period.

Innehåll

1	Inledning.....	5
1.1	Syfte	5
1.2	Mål	5
1.3	Avgränsningar	5
1.4	Metod	5
2	Malung-Sälens kommun.....	6
3	Demografi och beskrivning av Malung-Sälens kommun	7
3.1	Åldersfördelning i kommunen.....	8
3.2	Framtida utveckling.....	8
3.3	Öppna jämförelser.....	8
4	Riskobjekt.....	9
4.1	Byggnader och anläggningar med stor risk och fara.....	9
4.1.1	Konsekvens och behov av förmåga	10
4.2	Hotell och större tillfälliga boenden.....	10
4.2.1	Konsekvens och behov av förmåga	11
4.3	Kulturhistoriska byggnader	11
4.3.1	Konsekvens och behov av förmåga	11
4.4	Vårdanläggningar	12
4.4.1	Konsekvens och behov av förmåga	12
4.5	Samlingslokaler.....	12
4.5.1	Konsekvens och behov av förmåga	13
4.6	Riskutsatta transportleder.....	13
4.6.1	Konsekvens och behov av förmåga	14
4.7	Evenemang med förhöjd risk	14
4.7.1	Konsekvens och behov av förmåga	14
5	Insatsstatistik.....	15
5.1	Brand i byggnad	15
5.1.1	Konsekvenser och behov av förmåga	16
5.2	Brand ej i byggnad 2009 - 2014	16
5.2.1	Konsekvens och behov av förmåga	17
5.3	Trafikolycka 2009 – 2014.....	17
5.3.1	Konsekvens och behov av förmåga	17
5.4	Drunkning.....	17

5.4.1	Konsekvens och behov av förmåga	18
5.5	Automatiska brandlarm 2009 - 2014.....	18
5.6	I väntan på ambulans (IVPA) 2009-2014.....	19
5.7	Övriga händelser	19
6	Riskvärdering och slutsats.....	20
7	Referenser.....	20

1 Inledning

År 2004 trädde lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) i kraft. Bestämmelserna i lagen syftar till att ge människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor i hela landet, med hänsyn till lokala förhållanden. (MSB, 2011)

Ett förändrat klimat och turismen är två av flera aspekter som sannolikt kan påverka riskbilden i Malung-Sälens kommun idag och i framtiden. För att hantera en komplex riskbild har kommunen i uppgift att inför varje mandatperiod anta ett handlingsprogram enligt LSO vars syfte är dels att öka kunskapsnivån i kommunen, dels att förbättra och driva verksamheten inom skydd mot olyckor framåt. I grund och botten är handlingsprogrammet ett kommunalt styrdokument. Vid regeringens presentation av arbetet med LSO fanns målet och förväntningen att ”det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs”. (MSB, 2011)

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ ska handlingsprogrammet beskriva de risker för kommunen som kan leda till räddningsinsatser. Exempel på sådana risker är brand, trafikolycka, personolyckor i skidbacke, cykelolyckor på fjället, drunkning och översvämning. Detta förutsätter att kommunen identifierar risker samt analyserar och bedömer dem. Den sammantagna riskbilden kan sedan användas som grund för hur kommunen prioriterar och sätter upp mål, planerar den förebyggande verksamheten samt bedömer vilken förmåga kommunen bör ha för att genomföra räddningsinsatser. Riskbilden, vilket presenteras i en riskanalys, är därför ett grundläggande underlag för arbetet som helhet. (MSB, 2011)

1.1 Syfte

Syftet med riskanalysen är att identifiera risker i Malung-Sälens kommun som kan föranleda räddningsinsats enligt 1 kap. §2 lag (2003:778) om skydd mot olyckor och på så vis ligga till grund för kommande handlingsprogram enligt LSO för mandatperioden 2015-2018 samt ge andra intressenter en möjlighet att skapa sig en samlad bild över risker i kommunen.

1.2 Mål

Presentera en samlad bild över risker i Malung-Sälens kommun.

1.3 Avgränsningar

Riskanalysen avser enbart sådana risker och händelser som kan föranleda räddningsinsats enligt 1 kap. §2 lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Sårbarheter i samhället kopplade till lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap behandlas i en separat risk- och sårbarhetsanalys.

1.4 Metod

Malung-Sälens kommun har valt att genomföra en översiktlig kartläggning av nuläget;

- Demografi –ålderfördelning i kommunen.
- Riskobjekt - vilka risker för olyckor finns det.
- Insatsstatistik - vilka skador och olyckor har inträffat tidigare och hur ser utvecklingen ut.

Initialt bearbeta och sammanställa demografi och insatsstatistik under perioden 2009-2014 samt identifiera de riskobjekt och riskområden som finns i kommunen och sammanställa dessa.

Därefter genomförs en riskvärdering och resultatet presenteras i en riskmatris.

2 Malung-Sälens kommun

Malung-Sälens kommun är en glesbygdskommun i Dalarnas län med strax under 10 000 invånare, vilket gör Malung-Sälen till den 214:e största kommunen sett till befolkning. Med en total area på 4312 km² är Malung-Sälen den 23:e största kommunen av 290 till ytan. Detta ger sammantaget en befolkningstäthet på 2,44 invånare/km² vilket är 264:a högsta i landet.

Malung-Sälens kommun förknippas framförallt med tre saker;

- Skidturism i Sälenfjällen,
- Vasaloppsarrangemangen,
- Dansbandsveckan.

Kommunen är främst känd för skidturismen i norr. Detta innebär en intensiv trafik längs riksväg 66 och europaväg 16 samt 45. Turismen innebär att antalet personer som vistas i kommunen ökar kraftigt under säsong, framförallt december – april. Framförallt under påsk kan det vistas upp till 100 000 personer i Sälenområdet. Därmed förekommer en del skoterolyckor i kommunen likväl som cykelolyckor.

Malung-Sälens kommun står även för starten i Vasaloppsarrangemangen, såväl under vintern, som sommaren. Arrangemanget innebär en påfrestning för kommunen och innebär många tillfälliga boendeplatser.

Dansbandsveckan, som alltid infaller vecka 29 i Malungs tätort, har blivit mycket populär. Under en hel vecka är dans och feststämning i och runt Malungs centrum, vilket gör att både trafiksituationen påfrestas och att risken för olyckor ökar. Enbart i folkets park Orrskogen besöks veckan av cirka 50 000 människor.

Sett till tunga industrier är Malung förskonade från farliga ämnen och annat som ökar risken för olyckor med farligt gods, däremot sker en hel del vägtransporter med farligt gods som passerar kommunen.

Västerdalälven rinner genom kommunen och kan medföra risk för höga flöden, likaså finns det dammar längs älven som klassas som farlig verksamhet. I övrigt finns det flera sjöar och vattendrag, där Öjesjön är ett exempel med ett levande båtliv.

3 Demografi och beskrivning av Malung-Sälens kommun

Södra kommundelen, Tyngsjö.

Denna kommundel består av mindre byar med en befolkning med en hög medelålder. Antalet fast boende uppgår till mindre än 200. Stora skogsområden omsluter byarna.

Yttermalung

E16/Rv66 med dess ibland intensiva trafik går rakt igenom östra delen av denna by bestående mestadels av villabebyggelse. Totalt fast boende personer uppgår till drygt 400. Västra sidan älven har villabebyggelse. I centrala Yttermalung finns en skola med tre barn.

Öje

Förutom de fast boende på drygt 250 personer som bor i villor finns ett centrumhus inrymmande förskola, servering och matvarubutik. Ett vandrarhem finns placerat i byn. E45 passerar söder om byn.

Malungs centrum med omkringliggande byar

I detta område finns knappt 5700 fast boende. Dessa bor både i villor o flerbostadshus. I centralorten finns flertalet skolor med upp emot 1000 elever, flera äldreboenden och industrier. E45 och E16/Rv66 korsar varandra öster om centrum. Genom centrum går många tyngre transporter med farligt gods.

Malungsfors

En by med drygt 600 fast boende. Byn har en skola med cirka 100 elever. Rv66 går rakt genom byn. Ett antal mindre verkstäder och industrier finns.

Lima och Limedsforsen

Området består av ett antal mindre byar runt Västerdalsälven med knappt 1400 innevånare. Lima har en större skola med runt 210 elever, vårdcentral, ett äldreboende samt ett antal mindre anläggningar med hotelltillstånd. Rv66 går genom byn.

I området finns även Kläppens skidanläggning med hotell, fritidshus och camping.

Transtrand och Sälens by

Drygt 1000 personer finns fast boende i området. Dessa bor både i villor o flerbostadshus. I området finns en större industrianläggning, fritidsanläggning samt skolor med drygt 220 elever, vårdcentral samt ett äldreboende placerat på västra sidan Västerdalälven. Det finns även ett antal mindre anläggningar med hotelltillstånd.

Rörbäcksnäs

Knappt 200 personer finns fast boende i området. I Rörbäcksnäs finns en mindre skola med 15-talet elever. Dessutom finns ett antal mindre anläggningar med hotelltillstånd.

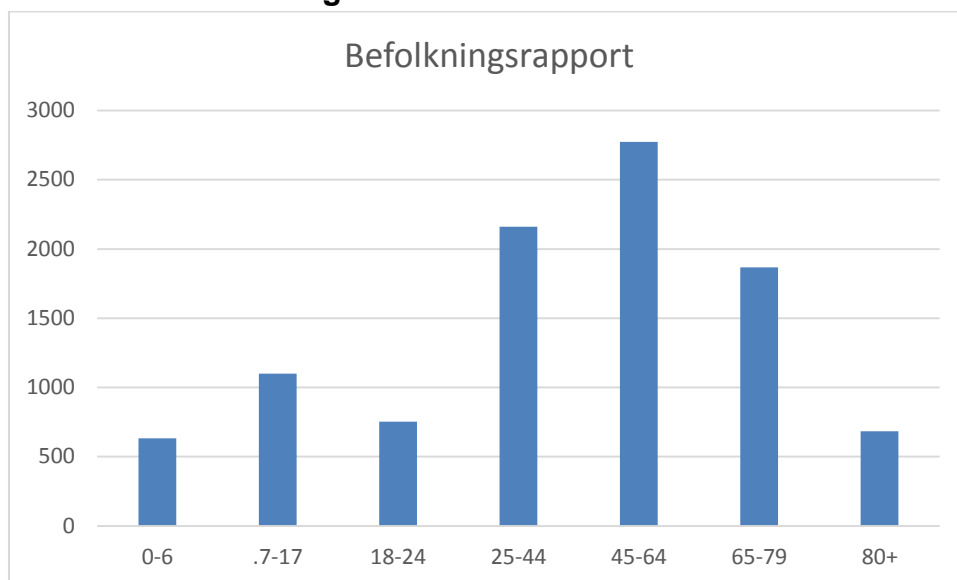
Transtrandsfjällen

Knappt 200 personer finns fast boende i området. Transtrandsfjällen, vilket ofta kallas Sälensfjällen, har en större mängd fritidshus spridda över området. Större fritidsanläggningar finns i Lindvallen, Högfjället, Tandådalen, Hundfjället samt Stöten området. Verksamheten under året är starkt säsongsbetonad. Under perioden december-april är persontätheten stor. Trafiken på Rv66 är periodvis mycket intensiv. Cykelturismen ökar ständigt i området.

Sörsjöområdet

Drygt 150 personer finns fast boende i området. Boendeformen är villor. Ett par mindre anläggningar med hotelltillstånd finns i området.

3.1 Åldersfördelning i kommunen

Figur 1. Åldersfördelning i Malung-Sälens kommun per den 2014-12-31.

Av fördelningen i ålder i befolkningen går det att se att Malung-Sälens kommun har en förhållandevis ung befolkning, då många andra angränsande kommuner har en övervägande del äldre befolkning. Äldre personer över 65 år är i den nationella statistiken överrepresenterade vid dödsbränder, även om det finns en stor grupp i den ålderskategorin finns det andra delar att satsa både operativt och förebyggande arbete på. I framtiden kommer dock ålderskategorin 45-64 år att bli äldre, vilket kan innebära en annan riskbild på sikt.

Det är inte bara bränder som de äldre personerna är överrepresenterade i, även fallolyckor är till största delen orsaken till dödsfall bland äldre över 65 år.

3.2 Framtida utveckling

Malung-Sälens kommuns invånarantal minskar. Den tilltänkta flygplatsen och köpcentret i Mobergskölen kan förmodas bli en lyft för kommunen och kan bidra till nya invånare och arbetstillfällen. Samtidigt innebär etableringen nya risker för kommunen där en risk- och konsekvensanalys kommer behöva tas fram separat.

3.3 Öppna jämförelser

Varje år ger Sveriges kommuner och landsting (SKL) ut öppna jämförelser avseende trygghet och säkerhet, vilket är ett sätt att jämföra Sveriges kommuner. Det finns ett antal intressanta indikatorer, exempelvis antal utvecklade bränder i byggnader per 1000 invånare, där Malung-

Sälens kommun har ett värde på 1,07 medan medianen i Sverige är 0,65. Medelvärdet för Dalarnas län är 0,82.

En annan jämförande faktor är responstiden för räddningstjänsten, dvs. tid från 112-samtal till första resurs är på plats. Malung-Sälens kommun ligger högt i denna jämförelse med en responstid på 14,5 minuter medan medelvärdet i länet är 13,1 minuter. Jämförelsen avser 2013 och innebär att räddningstjänsten behöver snabbare enheter. Jämfört med riket har den snabbaste kommunen en responstid på 6,8 minuter medan den kommunen med längst responstid ligger på 33 minuter.

4 Riskobjekt

I en kommun kan det finnas många olika riskobjekt. Beroende på vem som svarar går det att få lika många olika svar. För att strukturera riskobjekt i Malung-Sälens kommun utifrån olika kriterier har brandkåren valt att identifiera följande:

- Byggnader med stor risk och fara,
- Hotell och större tillfälliga boenden,
- Kulturhistoriska byggnader,
- Vårdanläggningar,
- Samlingslokaler.
- Riskutsatta transportleder,
- Evenemang med förhöjd risk.

Indelningen är vald av räddningstjänsten och det finns ingen särskild instruktion eller allmänt råd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) om vilka typer av objekt och anläggningar som bör ingå i begreppet ”riskobjekt”.

4.1 Byggnader och anläggningar med stor risk och fara

Objekt	Risk, konsekvens och behov av förmåga
1. Limadammen	Större kraftverksdamm i Västerdalälven som vid olycka kan medföra mycket stora konsekvenser för Malung-Sälens kommun, klassas som farlig verksamhet enligt 2 kap. §4 LSO.
2. Tisjödammen	Kraftverksdamm i Tisjön som vid olycka kan medföra stora konsekvenser för närliggande kommuner i Värmlands län, klassas som farlig verksamhet enligt 2 kap. §4 LSO.
3. Fiskarhedens såg	Sågverk i Fiskarheden med mycket brännbart material som vid brand kan kräva stora resurser av räddningstjänsten.
4. Autoform	Plastindustri i Malung som vid brand kan utveckla stora mängder farlig rök.
5. Drivmedelsanläggningar	I Malung-Sälens kommun finns ett antal drivmedelsanläggningar med bensin, diesel och

	etanol.
--	---------

Tabell 1, byggnader och anläggningar med stor risk och fara.

4.1.1 Konsekvens och behov av förmåga

Byggnaderna och anläggningarna redovisade i tabell 1 medför särskild stor risk och fara. En brand vid en industri skulle kunna innebära att det utvecklas en stor mängd farliga brandgaser. Konsekvensen av detta blir att människor som vistas inom riskområdet utsätts för stor fara, likväl som egendom och miljö kan påverkas kraftigt.

Ett dammbrott i Limadammen kommer innebära fara för översvämning i Malungsfors och söderut. Kommunen måste därför ha förmåga att hantera dessa komplexa händelser, som är dynamiska. Förmåga att leda, samordna och hantera stora komplexa räddningsinsatser krävs. Förmåga att släcka bränder samtidigt som livräddande åtgärder kan behövas med rökdykare.

Vad gäller översvämning i samband med dammbrott är det viktigt att ha förmåga till ledning och samverkan med andra aktörer, även internt inom kommunen mellan räddningstjänsten och den kommunala krisledningen. Kommunen måste även ha upprättat planer i förväg för att hantera dessa situationer, exempelvis med förberedda utrymningsstationer.

4.2 Hotell och större tillfälliga boenden

Objekt	Risk, konsekvens och behov av förmåga
6. Skinnargården	Flyktingboende i centrala Malung.
7. S:t Olof hotell	Stor mängd övernattande människor i centrala Malungs tätort, flera våningsplan.
8. Fjällanläggningar	Stor mängd övernattande människor i norra kommundelen, flera våningsplan.
9. Skolor och bystugor i kommunen	Används ofta som sovsalar vid större evenemang, exempelvis Vasaloppet, hockeyturneringar m.m.
10. Polisstationen i Malung och Sälen	Frihetsberövade människor som är inlåsta.

Tabell2, hotell och större tillfälliga boenden.

Hotell omfattas normalt av räddningstjänstens tillsyner enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor och har också särskilda krav avseende brandsäkerhet, exempelvis har Statens Räddningsverk givit ut allmänna råd om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar (SRVFS 2008:3). Detta innebär ett förhållandevis starkt skydd mot brand, både tekniskt och organisatoriskt. Räddningstjänsten strävar efter att de allmänna råd som myndigheterna har tagit fram efterlevs. När någon istället väljer att nyttja lokaler som normalt sett är avsedda för annan verksamhet, exempelvis skolsalar för övernattning innebär detta en förhöjd risk eftersom samma brandskydd som i hotell inte finns. Dessa tillfälliga övernattningar ska anmälas till räddningstjänsten.

4.2.1 Konsekvens och behov av förmåga

Bränder i hotell och liknande byggnader enligt tabell 2 innebär att människors liv och hälsa utsätts för fara, de känner ofta inte till lokalerna och kan därför behöva hjälp att utrymma om stora utrymmen blir rökfyllda. Trots att hotellen i kommunen är uppförda i flera plan ska utrymning via räddningstjänstens stegutrustning normalt sett inte bli aktuell då den byggnadstekniska utformningen ska säkerställa att utrymning kan ske på ett säkert sätt ändå. Bränder i hotell och liknande anläggningar kan också innebära brandspridning till vindar och andra utrymmen i konstruktionen, som räddningstjänsten måste kunna hantera. Om en brand skulle utbryta i en lokal som inte är tänkt för övernattande, exempelvis en skola, kan konsekvenserna bli mycket stora då väldigt många människor befinner sig i samma brandcell.

Skinnargården är idag asylboende, eftersom denna typ av verksamhet innebär relativt kraftfulla åsikter från olika intressen, finns risk att boendet utsätts för anlagd brand eller andra attentat. Fler liknande anläggningar kan startas i kommun.

Vid dessa typer av händelser krävs förmåga att leda och samordna stora och komplexa räddningsinsatser. En skolbrand, där det finns övernattande i lektionssalarna, ställer krav på förmåga att upprätta stora samlingsplatser både för döda, skadade och oskadade.

Vid brand på polisstationen behöver räddningstjänsten ha förmåga att tillsammans med polispersonal utföra utrymning, ibland av farliga och hotfulla människor som är frihetsberövade.

4.3 Kulturhistoriska byggnader

Objekt	Risk, konsekvens och behov av förmåga
11. Malungs, Yttermalungs, Öje, Tyngsjö, Lima, Transtrands, Rörbäcksnäs kyrka	Stor mängd människor i samlingslokal, stora kulturhistoriska värden.
12. Fjällkyrkor i Sälenområdet	Stora kulturhistoriska värden.
13. Lissellska huset	Stort kulturhistoriskt värde, träkonstruktion, bostäder.
14. Sixten Jernbergs museum i Lima	Kulturhistoriskt värde, träkonstruktion.
15. Gammelgårdar i Malung, Lima, Transtrand och Sälen	Stort kulturhistoriskt värde, träbyggnader.

Tabell 3, byggnader och anläggningar med kulturhistoriskt intresse.

Flertalet av dessa objekt har antikviteter och andra konstföremål som är oersättliga. Av erfarenhet finns också en förhöjd risk för anlagd brand vid dessa objekt, exempelvis anlade den så kallade gryningspyromanen en brand vid Olnispagården år 2004.

4.3.1 Konsekvens och behov av förmåga

Bränder i kulturhistoriska byggnader kan medföra skador både på människor och egendom. Många av byggnaderna inrymmer en relativt stor mängd människor samtidigt och vid brand kan dessa behöva undsättas av räddningstjänstens personal.

Bränder i kulturhistoriska byggnader tenderar också att vara mycket svårsläckta, då dåtidens byggnadsteknik och material inte helt liknar det som är vanligt förekommande idag.

Konstruktionsbränderna kan därför bli mycket komplexa och medföra andra typer av risker än vad brandpersonalen normalt utsätts för, exempelvis ras.

Förmåga att undsätta människor som behöver hjälp kan behövas, då främst genom invändig rökdykning. Det kan också vara aktuellt att rökdyka i syfte att rädda så stora värden som möjligt, det bör därför finnas förberedda planer för vilken egendom som ska räddas först. I övrigt krävs förmåga till ledning av räddningsinsats och förmåga till brandsläckning med fokus på svåra konstruktionsbränder, ofta på hög höjd i kyrktak eller torn.

4.4 Vårdanläggningar

Objekt	Risk, konsekvens och behov av förmåga
16. Sjukstugan i Malung och Sälen	Vårdinrättning för akutsjukvård. Hanterar flera kemikalier, bland annat syrgas.
17. Äldreboenden i Malung	Stora byggnadskomplex med många sängliggande och dementa människor som behöver hjälp vid utrymning.
18. Äldreboenden i Lima	Stora byggnadskomplex med många sängliggande och dementa människor som behöver hjälp vid utrymning.
19. Äldreboende i Transtrand	Större byggnadskomplex med många sängliggande och dementa människor som behöver hjälp vid utrymning.

Tabell 4, vårdanläggningar i Malung-Sälens kommun.

Vårdanläggningar omfattas normalt av räddningstjänstens tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor och har ett relativt högt brandskydd. Minskad personaltäthet och åldrande befolkning gör dock att problemen vid utrymning kan öka på grund av att personalen själva inte hinner sätta alla i säkerhet före räddningstjänstens ankomst. Räddningstjänstens roll kommer därför bli avgörande vid bränder på de anläggningar som redovisas i tabell 4.

4.4.1 Konsekvens och behov av förmåga

Vårdanläggningar ska vara utformade så att konsekvenser av bränder ska bli så små som möjligt, exempelvis genom brandcellsindelningar. Tyvärr visar ofta inträffade bränder att dessa brandtekniska installationer har brister och bränderna kan därför bli betydligt allvarigare och därmed utsätta människor för stor fara. Idag är också personalorganisationerna väldigt slimmade vilket gör att det kan vara svårt för en ensam nattpersonal att utrymma en hel avdelning själv, detta innebär att brandkåren initialt måste inrikta arbetet på utrymning istället för brandsläckning som tänkt. Det förebyggande arbetet är därför extra viktigt i dessa verksamheter för att utarbeta planer och organisationer för nödlägen.

4.5 Samlingslokaler

Objekt	Risk
20. Folkets park Orrskogen, Malung	Stor mängd människor, ca 1000 personer, risk för påverkan av alkohol. Förhöjd risk för anlagd brand.
21. Fjällanläggningar	Upp till 1000 personer, risk för påverkan av alkohol samt risk för anlagd brand.

Tabell 5, större samlingslokaler i Malung-Sälens kommun.

För lokaler där fler än 150 personer får vistas samtidigt ställs högre krav på brandskyddet i byggprocessen. Bland annat krävs särskilda ytskikt, viss bredd på utrymningsvägar liksom utrymningslarm. Risk finns dock fortfarande att alla människor inte hinner sätta sig i säkerhet innan kritiska förhållanden uppstår, exempelvis på grund av inverkan av alkohol.

4.5.1 Konsekvens och behov av förmåga

En brand i en samlingslokal kan innebära att väldigt många människor behöver utrymma samtidigt, i Orrskogen rör det sig om uppåt 1000 personer i en enskild byggnad. Samtidigt kan människorna vara påverkade av alkohol, vilket medför att utrymningen kan fördröjas. Samlingslokaler är också utsatta för anlagd brand i högre utsträckning än andra, exempel på detta är den förödande diskoteksbranden i Göteborg 1998 då 63 ungdomar omkom. Om en utrymningsväg är blockerad kanske inte människor hinner utrymma innan kritiska förhållanden uppstår, Räddningstjänsten behöver därför ha förmåga att hjälpa till vid utrymningen och genomföra invändig rökdykning för att säkerställa att alla människor kommit ut. Bränder i denna typ av lokal kräver en samtidig förmåga till invändig rökdykning för livräddning, ledning av räddningsinsats och utvändigt släckning.

Behovet av krishantering blir sannolikt mycket stort, vilket innebär att kommunen måste ha förmåga att hantera och bearbeta större kriser – normalt utgörs denna förmåga av en POSOM-grupp.

De större samlingslokalerna finns med i POSOM gruppens inventering gällande uppsamlingsplatser vid större händelser för döda skadade och oskadda.

4.6 Riskutsatta transportleder

Objekt	Risk
22. Riksväg 66	Riksväg 66 går från Vansbrogränsen genom Malung, vidare mot Sälen och in i Norge. Stor mängd trafik, framförallt mot fjällen. Farligt gods led. Om flygplatsen i Sälen blir verklighet kan transportererna av farligt gods öka, framförallt med flygbränsletransporter.
23. Europaväg 45	Europaväg 45 går från gränsen i Torsby genom Malung mot Mora kommun. Stor mängd trafik. Farligt gods led.
24. Europaväg 16	Europaväg 16 går från gränsen i Torsby genom Malung mot Vansbro kommun. Stor mängd trafik. Farligt gods led.
25. Vasaloppsvägen	Mindre väg med mycket stort trafikflöde, dels till och från Sälenfjällen men också i samband med Vasaloppets vinter- och sommarvecka. Mycket busstrafik med skidturism, även en del tung trafik förekommer. Om flygplatsen i Sälen blir verklighet kan farligt gods-

	transporterna på denna sträcka komma att öka.
--	---

Tabell 6, riskutsatta vägsnitt i Malung-Sälens kommun.

I Malung-Sälens kommun finns tre större vägar, riksväg 66 och Europaväg 45/16. Dessa vägar är rekommenderade för farligt gods.

4.6.1 Konsekvens och behov av förmåga

Trafikolyckor inträffar och oftast innebär det både skador på människor och material. Kommunen måste ha förmåga till losstagning av personer ur både personbilar, lastbilar och bussar eftersom dessa frekvent trafikerar det vägnät som passerar kommunen.

Om det inträffar ett läckage vid transport av farligt gods innebär detta att människor och miljön kan utsättas för exempelvis brandfarliga, giftiga eller frätande gaser. För att hantera en sådan olycka krävs förmåga till dels initial livräddning, dels förmåga att täta och åtgärda eventuella läckage i både brandskyddsdräkt och stänkskydd.

4.7 Evenemang med förhöjd risk

Objekt	Risk
26. Vasaloppets vintervecka	Mycket folk i rörelse och en betydligt sämre trafiksituation. Detta i kombination med halka gör att risk för trafikolyckor ökar. Många människor övernattar i lokaler som inte är avsedda för övernattning, exempelvis i privata villor m.m.
27. Vasaloppets sommarvecka	Mycket folk i rörelse och en kraftigt påverkad trafiksituation.
28. Dansbandsveckan	Mycket människor som vistas på samma ställe där trängseln är förhållandevis hög i Malungs centralort.

Tabell 7, evenemang med förhöjd risk i Malung-Sälens kommun.

4.7.1 Konsekvens och behov av förmåga

Stora evenemang innebär att fler människor än normalt bor och vistas i kommunen. En villabrand innebär normalt att en familj förväntas finnas i byggnaden och behöva räddningstjänstens hjälp, men under dessa evenemang kan det innebära att många fler människor vistas i samma villa. Förmågan till livräddning genom rökdykning och stegutrymning behöver därför vara högre under perioder då fler människor än normalt bor och vistas i kommunen.

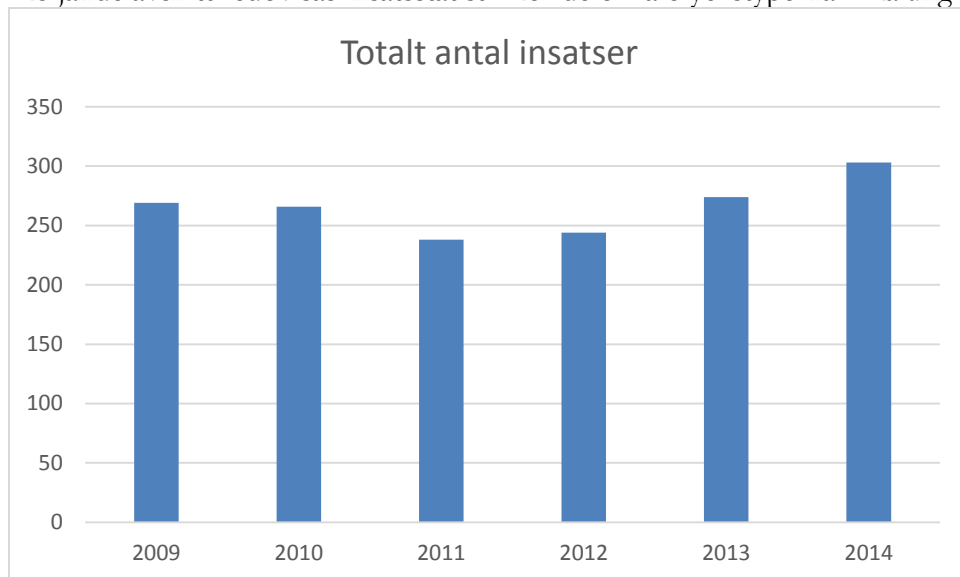
Ytterligare en konsekvens av dessa evenemang är att trafikintensiteten ökar markant. Olyckorna kan därför medföra att räddningspersonalen har svårt att ta sig fram, men innebär också att skadeutfallet kan vara allvarligare än normalt. Kommunen kan därför behöva sprida ut räddningsresurserna under vissa perioder och exempelvis öka förmågan till losstagning vid trafikolyckor.

5 Insatsstatistik

När man jämför antalet räddningsinsatser i Malung-Sälen med andra kommuner kan man konstatera att Malung-Sälen har en betydligt högre frekvens av vissa olyckor än de andra kommunerna oavsett vilken typ av kommun man jämför med. Dessa överrepresenterade olyckstyper är

- Brand i byggnad,
- Trafikolycka.

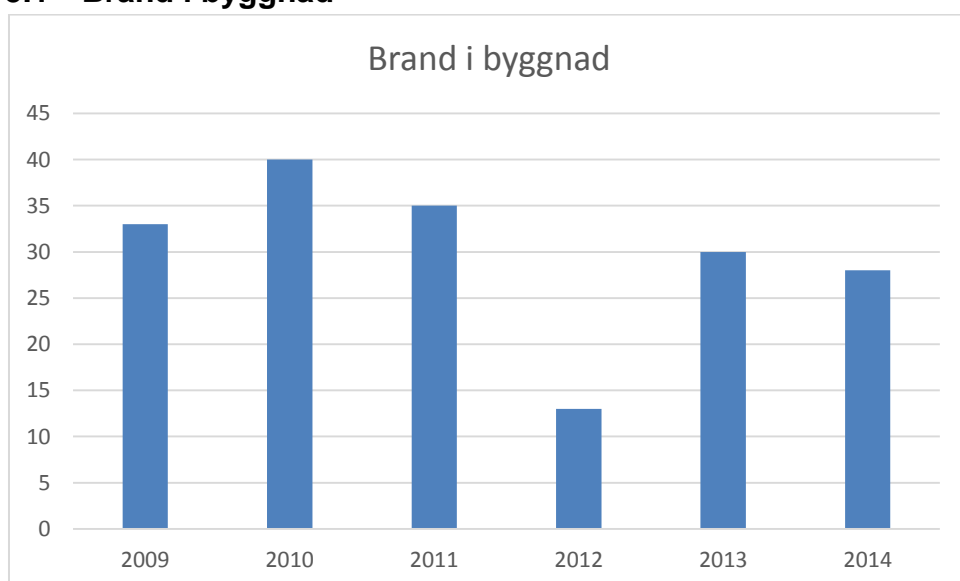
I följande avsnitt redovisas insatsstatistik för de olika olyckstyperna i Malung-Sälens kommun.

Figur 2. Insatsstatistik i Malung-Sälens kommun 2009-2014.

Under perioden 2009-2014 kan man konstatera att antalet insatser tenderar att öka de senaste åren, från en nivå kring 250 larm per år till strax över 300 st. år 2014.

5.1 Brand i byggnad

Figur 3. Antal brand i byggnad 2009-2014.

Antalet brand i byggnad tenderar att minska något år från år, däremot ligger Malung-Sälens kommun högt sett till antalet brand i byggnad per 1000 invånare jämfört med Dalarna och riket som helhet.

Bränderna som inträffar leder oftast inte till några allvarligare personskador, utan det handlar i regel om mindre byggnader, exempelvis uthus och bastubyggnader.

5.1.1 Konsekvenser och behov av förmåga

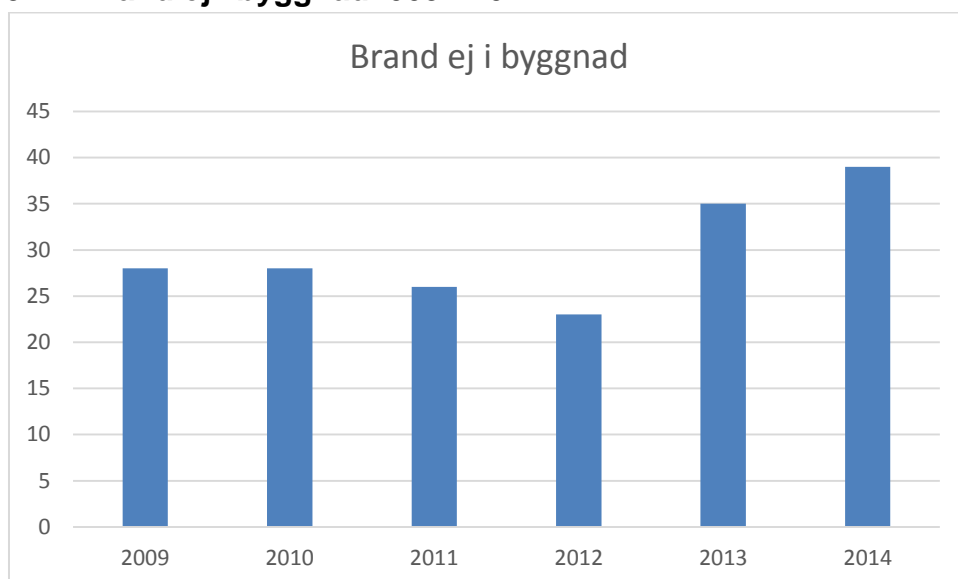
Brand i byggnad är ett av de största problem kommunen har ur ett konsekvensperspektiv. Om brand inträffar i exempelvis en villa, finns det överhängande risk för att människor utsätts för direkt livsfara och i värsta fall omkommer. För att lindra konsekvenserna krävs ständigt förebyggande åtgärder.

Den nationella statistiken tyder på att äldre är mer utsatta för dödsbränder än yngre och demografin i Malung-Sälens kommun visar tydligt att det finns många personer över 65 år. På grund av detta skulle det kunna inträffa fler dödsbränder i Malung-Sälens kommun i framtiden.

Kommunen behöver därmed en förmåga att leda komplexa räddningsinsatser och genomföra invändig rökdykning i syfte att livrädda människor. Kommunen måste även kunna utrymma människor, exempelvis via stegutrustning från lägenheter och andra byggnader.

Det som utmärker Malung-Sälens kommun i övrigt kopplat till bränder i byggnader är de fjällanläggningar som finns i kommunen. Här är det oftast långt till närmsta förstärkning vilket ställer stora krav på ortens räddningskår. Det viktigaste är att kunna påbörja en räddningsinsats så snabbt som möjligt för att tidigt bryta den negativa skadeutvecklingen. För att kommunen ska få mer kunskap om bränderna ska det under mandatperioden kartläggas var, när och varför det brinner samt hos vem. För detta kommer MSB:s nya händelserapport användas.

5.2 Brand ej i byggnad 2009 - 2014

Figur 4. Brand ej i byggnad 2009-2014.

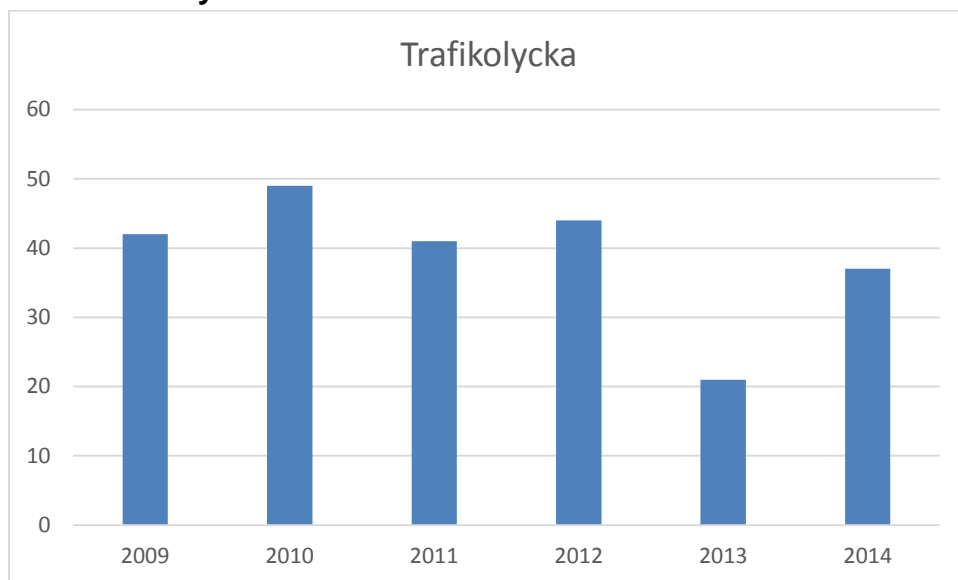
Brand ej i byggnad avser alla typer av bränder som sker utomhus, exempelvis skogsbrand, bilbrand, gräsbrand, brand i papperskorg, containerbränder med mera. Statistiken tyder på att

antalet inträffade händelser legat på en jämn nivå en längre tid för sedan öka de två senaste åren. Brand ej i byggnad är relativt väderberoende, exempelvis varma och torra somrar leder till fler gräs- och skogsbränder. De vanligaste orsakerna, utöver okänd då brandorsaken inte kunnat bestämmas, är tekniska fel, blixtnedslag, eldning och anlagd brand.

5.2.1 Konsekvens och behov av förmåga

Sommaren 2014 visade sig vara ett extremår kopplat till bränder i naturen, exempel på detta är den stora skogsbranden i Västmanland under augusti månad. Flera kommuner fick samverka och samarbeta kring resurser för att tillsammans kunna hantera branden. Malung-Sälen är en kommun med mycket skog och det finns därför behov av att kunna hantera liknande händelser här. Förmågan att leda och samordna stora och komplexa räddningsinsatser är därmed mycket viktig, både internt inom kommunen men också med hjälp av samverkande kommuner och gemensamma stabsresurser.

5.3 Trafikolycka 2009– 2014

Figur 5. Antalet trafikolyckor i Malung-Sälen 2009-2014.

Av figur 5 ovan som redovisar trafikolyckor i kommunen går det att se att antalet trafikolyckor är ungefär 40 st. per år, förutom 2013 där antalet sjönk drastiskt. Någon egentlig förklaring till året 2013 finns inte. En tendens har varit att allmänheten larmar räddningstjänsten och SOS Alarm oftare än tidigare, även om samtliga personer har tagit sig ur fordonen som är inblandade och inte är skadade – vilket således egentligen inte är räddningstjänst i lagen om skydd mot olyckor och tidigare har dessa händelser enbart blivit bärgningsuppdrag.

5.3.1 Konsekvens och behov av förmåga

För konsekvenser och förmågor, se punkt 4.6.1.

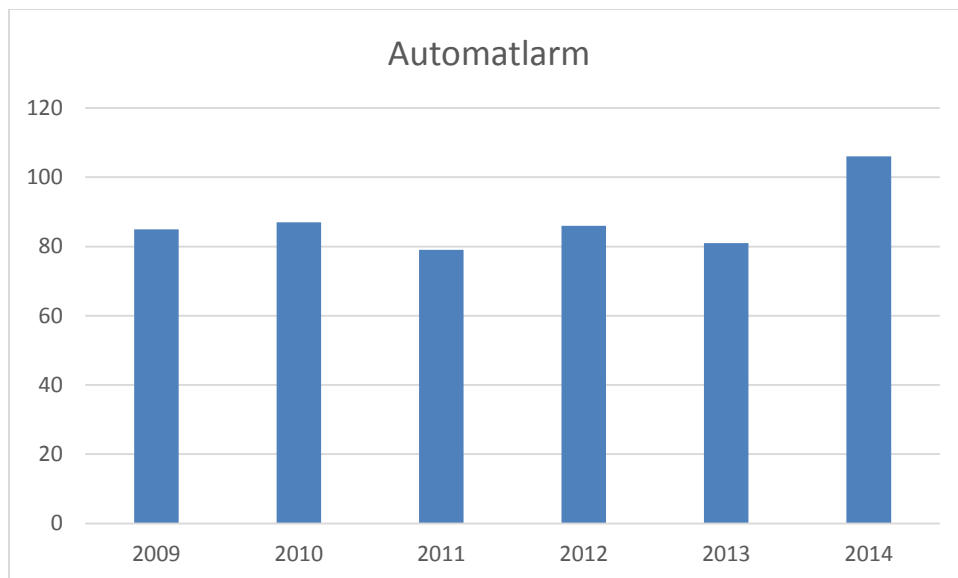
5.4 Drunkning

Under den senaste femårsperioden har två drunkningar inträffat i kommunen. Då det har blivit populärt att paddla kanot framförallt i norra delen av kommunen så kan man misstänka att antal kanotolyckor kan komma att öka vilket har gjort att utrustning köpts in för att kunna undsätta de drabbade.

5.4.1 Konsekvens och behov av förmåga

Kommunen behöver förmåga att söka av ytan efter människor som riskerar att drunkna. För vattendykning tar kommunen hjälp från Rättviks räddningstjänst. Kommunen behöver i sitt förebyggande arbete utbilda skolbarn i sim kunskap samt se till att badplatser och båthamnar har livräddningsutrustning.

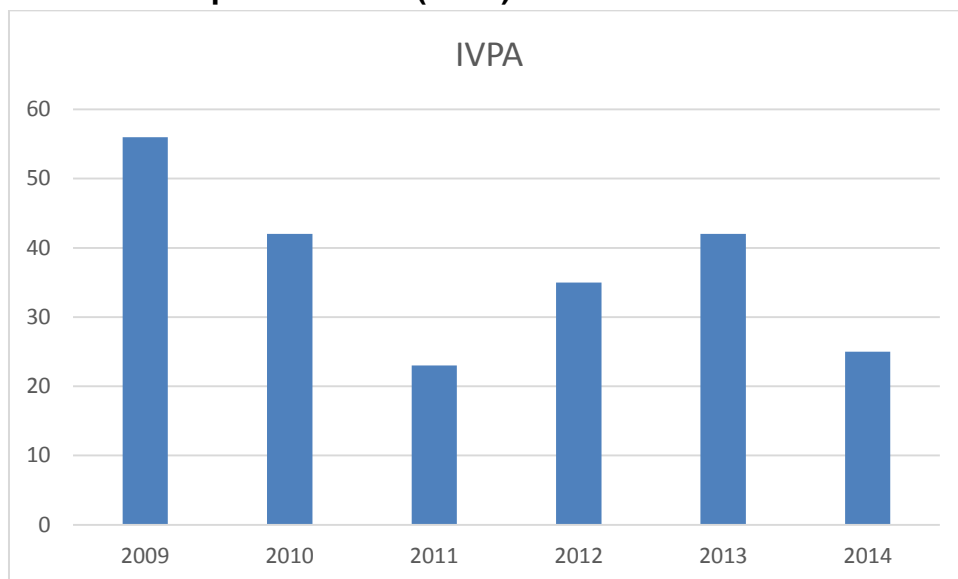
5.5 Automatiska brandlarm 2009 - 2014

Figur 6. Antalet automatiska brandlarm 2009-2014

Antalet automatiska brandlarm har ökat senaste året, se figur 6. Detta ska dock inte enbart tolkas som en negativ utveckling, då antalet objekt med automatlarmsanläggningar i kommunen samtidigt blivit fler. På sikt bör dock kommunen arbeta för att antalet onödiga larm ska minska. Orsaken till de onödiga larmen är flera, men ofta handlar det om tekniska fel på utrustningen eller handhavande fel vid exempelvis hantverksarbeten eller provning.

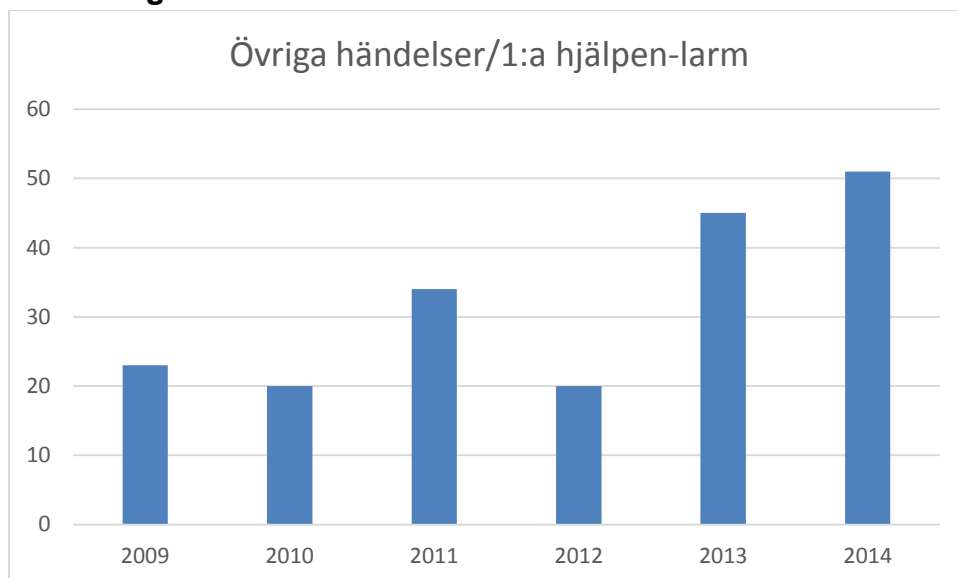
5.6 I väntan på ambulans (IVPA) 2009-2014

Figur 7. Antalet IVPA-larm 2009-2014.

Malung-Sälens kommun larmas vid sjukdomsfall enligt avtal med landstinget. År 2009 och 2010 var det väldigt många IVPA-uppdrag, därefter gjordes kriterierna om för när räddningstjänsten skulle larmas ut. I väntan på ambulans innebär vid fara för liv att räddningstjänsten larmas ut även om ambulans finns i närheten, i andra fall kan det handla om att ambulansen är långt bort och räddningstjänsten då får utföra de första vårdande åtgärderna.

5.7 Övriga händelser

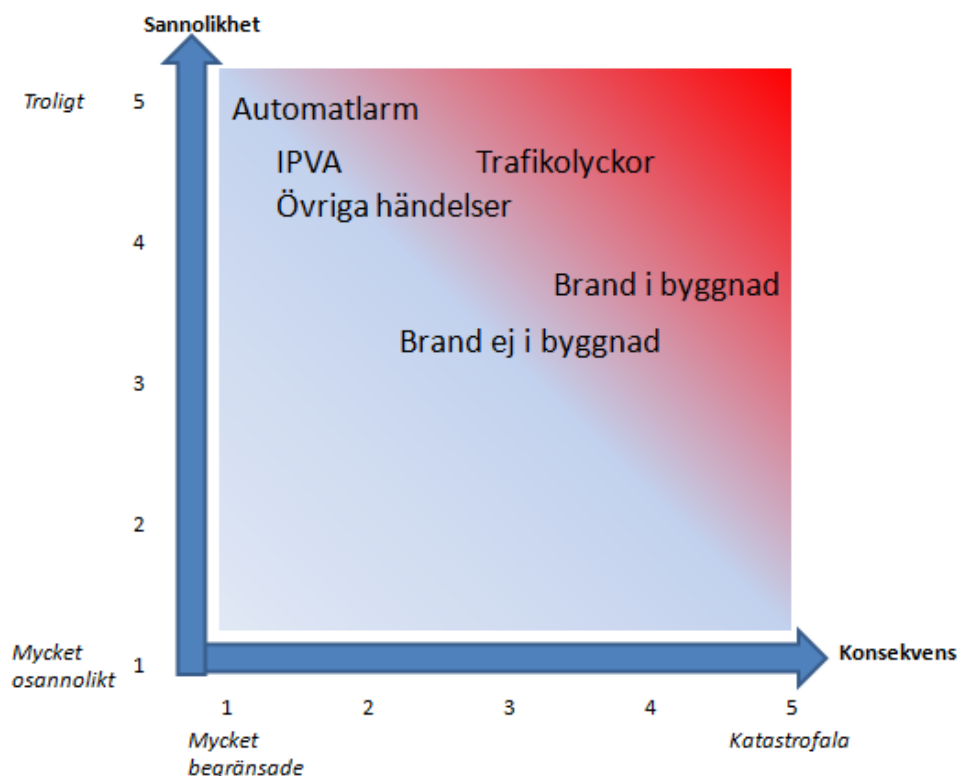

Figur8. Övriga händelser i Malung-Sälens kommun 2009-2014.

Antal uppdrag är till störta delen 1:a hjälpen-larm, vilket innebär att räddningstjänsten larmas ut då ambulans inte finns i närområdet i syfte att påbörja en insats.

6 Riskvärdering och slutsats

För att sammanfatta riskerna och konsekvenserna i Malung-Sälens kommun har kommunen genomfört en riskvärdering. Riskvärderingen presenteras i en riskmatris:

Av riskmatrisen framgår att trafikolyckor och brand i byggnad är de händelser som både förväntas inträffa relativt ofta samtidigt som konsekvenserna kan bli mycket allvarliga. Övriga händelser, exempelvis brand ej i byggnad anses oftast inte få lika stora konsekvenser.

Slutsatsen av riskanalysen, med hjälp av matrisen ovan, blir att Malung-Sälens kommun behöver en hög förmåga att hantera trafikolyckor och bränder i byggnader. Vid dessa räddningsinsatser är det viktigt att vara på plats så snabbt som möjligt för att bryta den negativa skadeutvecklingen. Desto snabbare räddningstjänsten kan vara framme vid exempelvis en brand, desto större är sannolikheten att branden inte tillväxer och blir stor.

Malung-Sälens kommun måste samtidigt ha ett förebyggande arbete med målsättningen att dessa olyckor inte ska inträffa. Exempelvis säkerställa att alla hotell som finns i kommunen har ett skäligt brandskydd.

7 Referenser

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), 2011, "Vägledning för kommunala handlingsprogram".